

Zbignjev Herbert

GOSPODIN KOGITO I MALA ZVERKA

Niko ne zna njeno lično zoološko ime tako malo nisko sasvim dole van domašaja očiju koje vide. To je nešto što se koleba između postojanja i nepostojanja – neznatno iščezavajuće kao delić štamparskog sloga čestica fragment interpunkcijskog znaka, parče zapete opiljka olova iz štampareve slažuće kutije.

Otvaram zimsku lektiru i na stranici evo Veoma Mala Zverčica čuči na stranici, najpre nepomična, časak kasnije kreće na put njuškajući između stihova i posle se prečicom baca napred kao konj skače napred brzinom jednakoj brzini svetlosti Veoma Mala Zverčica (slepa zverčica).

Ova sezona (možda poslednja sezona mog života) – sve je bilo kao što uvek beše Veoma Mala Zverka zabavljala me je i grejala mi crno srce kada sam odlučio da knjigu poklonim prijateljima u Londonu.¹ Zapakovao sam je i poslao. Zajedno sa Zverkom.

Šta li radi tokom dugog putovanja morem? Ima dovoljno za čitanje, malo jede, ali šta misli o meni, starom drugu koji ju je izdao?

GOSPODIN KOGITO. AKTUELNA POZICIJA DUŠE

Od izvesnog vremena
Gospodin Kogito
nosi dušu
na ramenu

što označava
stanje pripravnosti

postavljanje
duše na rame je
delikatna operacija
i mora se odvijati

¹ Izraz „Mala Zverka” u ovoj pesmi jeste igra reči, između ostalog odnosi se na Herbertove prijatelje Magdalenu i Zbignjeva Čajkovski koji su živeli u Londonu, s kojima je putovao u Grčku i koje u pismima naziva „Drage Zverke”. (Prim. prev.)

bez grozničave žurbe
scena poznatih
iz rata
evakuacija
opsednutih gradova

duša je volela da se preoblači
u različita ruha
sada je stena
zarila je kandže
u levo rame Gospodina Kogita
i čeka

možda će napustiti
telo Gospodina Kogita
u snu

ili usred bela dana
pri punoj svesti
uslediće oproštaj
kratak poput jeke
raspuklog ogledala

trenutno
sedi na ramenu
spremna za let

GOSPODIN KOGITO. ARS LONGA

Kšištofu Karaseku

1.

Nadmeni manifesti
građanski ratovi
svetske bitke
pohodi
ispunjavaše Gospodina Kogita
dosadom

u svakoj generaciji
pojavljuju se oni koji

s upornošću dostojnom nečeg boljeg
 hoće da istrgnu poeziju
 iz kandži
 svakodnevice

sasvim mladi
 stupaju u monaške redove
 Najsvetije suptilnosti
 i Uskrsnuća

Naprežu umove i telo
 da bi izrazili ono što postoji

2.

iza –
 ono što je
 iznad –
 i ne slute
 koja obećanja
 čari
 iznenađenja
 krije u sebi jezik
 kojim govore
 svi
 krvnik i Horacije

pre mnogo godina
 Gospodin Kogito je učestvovao
 na festivalu poezije obeju polulopti

mesto događanja – bivša Jugoslavija
 u blizini Ohridskog jezera
 na rečici Strugi

na obema obalama
 posedalo
 preko trideset hiljada
 poštovalaca poezije

liričar iz Pariza
Le Bon Mot
 umalo od sreće nije poludeo

(kod kuće su ga slušali samo
vlastita žena
i terorisano potomstvo)

askete
bičevaoci
anahoreti
čiste poezije
topili su se od milja
žudnih duša

kad pade
mrak
razleže se pucnjava
po nebu su eksplodirali
vatrometi
činilo se
da je izbio novi balkanski rat
prekosutra

iz reke izvadiše
čtetvoricu seljaka
ženu
novorođenče
i sijaset praznih flaša
vrata ambara
nogu klavira
protezu bez vlasnika
lanac
oko dvadeset metara

3.

u taktu je sviruckao
kvartet porodice Vunderlih
otac Hansi – blagajnički violončelo
majka Truda – knjigovodstvo za violinu i lim
sin Rudi – svestran beše
polučerka dede Vunderliha
ergo Hansijeva sestra
Rudijeva kćer
strašna
Marija Haos
slatki užas izazivaše –

GOSPODIN KOGITO. ČAS KALIGRAFIJE

Samo jednom u životu
Gospodin Kogito je postigao
vrhunsko majstorstvo

U prvom razredu
osnovne škole
sveti Antonije
pre sedamdeset godina
u Lavovu

konkurs za kaligrafiju
Gospodin Kogito obara rekorde

najlepše napisano
slovo *b*

dobio Petrarkin lovorov venac
za slovo
b

remek-delo
nažalost odneo
vihor istorije

uništio
zauvek
uzvišenu kulu
renesansni trbuščić
b

značajan konkurs
odvijao se pod budnim okom
nastavnice poljskog
(u pasošu
Bombova)

čuvarice intelekta
Gospodina Kogita

vihor istorije
zanavek odneo

uzvišenu kulu
i renesansni trbuščić
b

a takođe
i hroničnu rasejanost
gospođe Bombove

sklonila se u mitologiju
i otad tamo živi
i nad Gospodinom Kogitom
i osirotelim slovom
b
caruje

ONI SVETOVI GOSPODINA KOGITA

nije sve po mišljenju
Gospodina Kogita
iz perspektive onog sveta

ovaj svet
zapravo je onaj svet
to su ti lakrdije teorije relativiteta
ono što je ovde
tamo je
ono što je onaj svet
ovde je

dakle sve je
naopako

zar Gospodin Kogito
nije objašnjavao
strpljivo
da nije trebalo
potpisivati sporazum
sa zločincem
niti očekivati
da dobre namere
neizostavno urode
korisnim rezultatima

ni hiljadu drugih
opštih naloga
ni njihova detaljna primena
prema tome on i

dalje
vladarima sveta suflira
svoje dobre savete

kao i obično
uvek
bez rezultata

GOSPODIN KOGITO – PRILOG TRAGEDIJI MAJERLINGA

U proleće 1889. godine moj pradeda je izgubio apetit. Noću se budio i vikao. Postao je bolesno sumnjičav. Više nije verovao Caru, sumnjičio je grofa Fon Tafa zbog najgorih stvari, bojao se ljubomorne Mici Kaspar, a za kočijaša Bratfiša i kamerdineru Lošku je tvrdio da bi za novac uradili sve.

Pradeda je voleo Mariju Večeru ljubavlju velikom, tajnom i beznadnom. Ispod sivog redengota tajnog dvorskog savetnika divljao je požar koji nije želeo da ugasi.

Dok moja prababa, nagnuta nad uskršnjom štrudlom, bez gneva i oduševljenja u lepo telo Marije Večere ne zabode veliki kuhinjski nož.

Ko je mogao da predvidi da će se istoga časa izmrcvareno srce moga pradede na taj način sjediniti s mračnom tragedijom propadajućeg carstva.

(S poljskog prevela Biserka Rajčić)